הגדה של פסח

חג
האביב והחרות

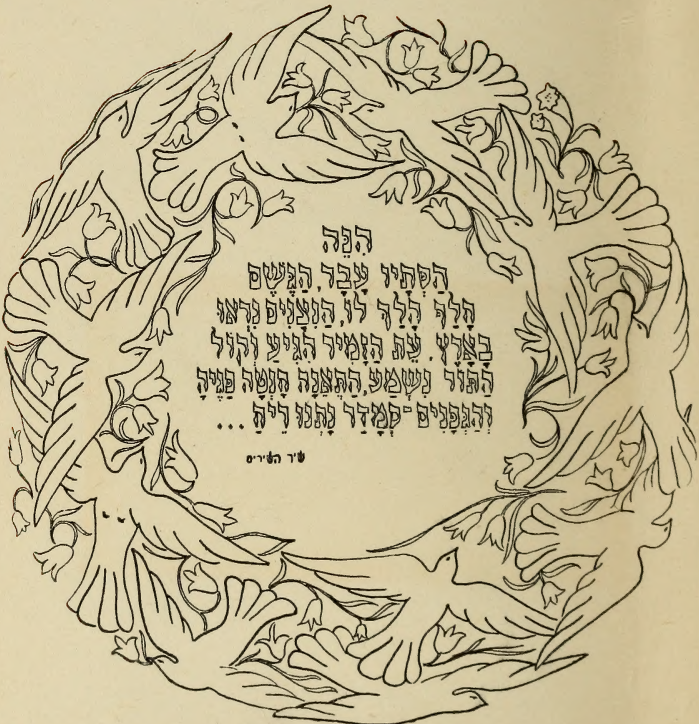
ההסתדרות הכללית של העובדים העבריים בא"י

חבר הקבוצות

מזכירות

~~CHEVER HAKVUZOT~~
redatte

ALUMOT 1947

הִנֵּה
הַסְּתָיו עָבָר, הַגֶּשֶׁם
חָלַף הָלַךְ לוֹ, הַנִּצָּנִים נִרְאוּ
בָאָרֶץ. עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע, הַתְּאֵנָה חָנְטָה פַגֶּיהָ
וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ ...
שיר השירים

ניבים דוברים אלי: זרעיני
במענית לבב
יום יגיע והיינו
לשבלי־זהב.

ויילד רך יבוא אליך
פרחי דגן לבר
והלך דל במלילותיך
רעבונו ישבור

חרוש הורש וזרע זורע
במענית הלב
בואו בואו זר ורע
להג קציר קרב

טל

ומר עומר
תבואה חדשה
נאגד אגדים בר
נאלם אלומות בבר

פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשׁוֹקְקֶהָ רַבַּת תַּעְשְׁרֶנָּה
פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם, תָּכִין דְּגָנָם כִּי־כֵן
תְּכִינֶהָ: תְּלָמֶיהָ רַוֵּה נַחֵת גְּדוּדֶהָ בִּרְבִיבִים
תְּמוֹגְגֶנָּה צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ: עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ
וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן: יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר
וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה: לָבְשׁוּ כָרִים הַצֹּאן
וַעֲמָקִים יַעַטְפוּ־בָר יִתְרוֹעֲעוּ אַף יָשִׁירוּ:

תה'לים ס"ה

פסח

כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֻל.
כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח

אם נכרי פה אתה ואין לך מבטח, בדרך הרחוקה אם כוהך תש-ארור הגבר אשמיו לא יפתח, מפתו-לא יעניק לעני, לרש.

כל דכפין ייתי וייכל, כל דצריך ייתי ויפסח!

לדבר-אל כי תצמא ונפשך תכלה לאור-יה, כצפור נלכדת בכפה, עשיר אנכי ברוה ולא אכלא-וקומת ובאת, אחיוו נמך!

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא
דְמִצְרָיִם. כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵיכֹל כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח,
הָשַׁתָּא הָכָא: לְשָׁנָה הַבָּאָה - בִּירוּשָׁלַיִם הַבְּנוּיָה!
הָשַׁתָּא עַבְדֵי - לְשָׁנָה הַבָּאָה - בְּנֵי חוֹרִין!

מַצָּה

זוֹ שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין - עַל שׁוּם מָה? עַל שׁוּם
שֶׁלֹּא הִסְפִּיק בְּצֵקָם שֶׁל אֲבוֹתֵינוּ לְהַחֲמִיץ. שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֹּאפוּ אֶת
הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם עֻגֹת מַצּוֹת כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֹרְשׁוּ
מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ וְגַם צֵדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם.

מָרוֹר

זֶה שֶׁאָנוּ אוֹכְלִין - עַל שׁוּם מָה?
עַל שׁוּם שֶׁמֵּרְרוּ הַמִּצְרִים אֶת חַיֵּי אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְ-
רַיִם: וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם וְאֶת עֲבוֹדָתָם
עָבְדוּ בְּפָרֶךְ.

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ כַּעֲמַל הַגְּמַלִּים
כָּל אִישׁ יָבִיא לַחְמוֹ כְּעֹמֶר אֲלוּמוֹת
גְּדִישׁ דָּגָן יָקוּם לְתַלְפִּיּוֹת
הַשִּׁבֳּלִים פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ, זֶה עֲמַל הַגְּמַלִּים
כֵּן יִרְבֶּה, לוֹ יְבָרֵךְ כִּפְלַיִם
מִשְּׁמַנֵּי הָאָרֶץ וּמִטַּל שָׁמַיִם.
עִם שִׁבֳּלִים פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ, הוּא עֲמַל הַגְּמַלִּים
שִׁמְרוּהוּ אֵיפֹא אַחִים, אוֹגְרֵי הַבָּר
לְיוֹם מָצוֹר יָעוּט אוֹיֵב וָצָר
הַשִּׁבֳּלִים פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

לך בא מצרימה

ובאת אל הנענים והאמללים. אל
כל הנאנחים והנצרכים ואמרת אליהם כי עבדים
הם - והם לא יבינו: ואמרת להם כי אמללים הם - והם
לא ידעו: וכי גדול עניים וגדולים מכאוביהם
ונורא לחצם - והם לא יאמינו:

ופקחת עיניהם בחזק־יד על כל לחצם ועל כל עניים -
וגאלתם. ועם רב יעשה אחריך מקרב אחיך אשר
לא ידעת ואשר לא ידעוך עוד, ומקרב כל העם סביב
אשר רע ומר להם, והיית לאב המון רב ולראש שבטים.

ועשית מן הגלעדים - אדם
מן האדם - עם
ומעפרות חול - ארץ

ד. פרישמן

בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרָיִם !

פסח. עם שומר במשך אלפי שנים את יום צאתו מבית עבדים, ודרך כל מחילות השעבוד והאנס והאינקויזיציה והשמד והפרעות, נושאת האומה בלבה את הגעגועים לחפש ומביא אותם לידי בטוי עממי אשר לא יפסח על כל נפש על כל נפש עניה ומרודה !

מאבות אל בנים דרך כל הדורות, נמסר דבר יציאת מצרים כזכרון אישי אשר אינו מחויר ואיננו דוהה.

בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים !

אין לך שיא של הכרה היסטורית מרומם מזה ואין לך התמזגות של יחיד בכלל - ברחבי כדור העולם ובעמקי הדורות - גדולה מאשר בצו פרטני זה: הישנה יצירה ספרותית שתוכה יותר לאהבת החרות - כספור השעבוד ויציאת מצרים? הישנו עוד זכרון שכולו מוקדש לקראת העתיד. שכולו משל להווה ולשתידנו - כ,,זכר ליציאת מצרים"? איזה יצר עמוק שהביע בלב עם, שיכול היה במאמץ יחיד ליצור יצירה גאונית כזאת.

עֲבָדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם. וְאִלּוּ לֹא יָצְאוּ אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם.

היו בני ישראל מקוששים את הקש במדבר ורומסים בחומר: רחל בת שותלח היתה הרה ללדת ורמסה בחומר עם בעלה ויצא הולד ממעיה ונתערב בתוך המלבן: וירד מיכאל והעלהו לפני כסא הכבוד: אותו לילה נגזר גזר-דין על מצרים...

לחיים !

לחיי מעפילים מפלסי נתיבות לגאולה
לחיי מגינים לוחמים מלחמת החרות
לחיי עובדים בשדות ונועצים במחרשת !

מה נשתנה הלילה הזה
מכל הלילות ?

...ואל נטה בשעה זו קלון עלינו ...

אחרי אשר בחלה נפשנו בעבדות שאין בה סכנה, לא נבחר לנו הפעם חיי עבדות עם שפטים נוראים - והן זה יהיה חלקנו מאת הרומאים, אם חיים נפול בידם!

אנחנו היינו ראשונים להרים יד בהם ואנחנו נשארנו האחרונים להלחם אתם. כי צדקה עשה אתנו אלוהים בתתו בידנו למות מות גבורים, בני חורין!

תמותנה נא נשינו בטרם נטמאו, ימותו נא בנינו בטרם טעמו טעם עבדות, ואחרי־כן נגמול איש לרעהו חסד גבו-רים. ומה טוב ומה יפה יהיה בנשאנו את חרותנו אלי קבר.

וידעו: לא ספנו ברעב ובמחסור, כי אם בחרנו במות מחיי עבדות!

אלאזר בן יאיר

מלוחמי המכבים ועד מגיני מצדה מאחרוני השומרים את חומת המולדת ...
ועני-עלה על פני כל כדור הארץ שרשרת ארוכה היא של ענות וגבורה, שרשרת המוסרים את נפשם על קדוש-שם עמם ותקוות עתידם. שרשרת הבוחרים לשאת את חרותם אלי קבר!

בלי עבדות! ובלי כניעה!

ויהי מן-היום ההוא חצי נערי עושים במלאכה וחצים מחזיקים והרמחים, המגינים והקשתות והשריונים...

הבונים בחומה והנושאים
בסבל עומשים באחת ידו עושה
במלאכה ואחת מחזקת השלח:
והבונים איש חרבו אסורים על
מתניו ובונים... ואנחנו עושים
במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים
מעלות השחר עד צאת הכוכבים:
גם בעת ההיא אמרתי לעם איש
ונערו ילינו בתוך ירושלים והיו-לנו
הלילה משמר והיום מלאכה:
ואין אני ואחי ונערי ואנשי משמר
אשר אחרי פושטים בגדינו...

נחמיה ד'

יִזְכּוֹר...

בכל שאלך אני שומע צעדים. -

- אחי כדרכים, בבצות, ביערות-

עמוסי חשכה. מְקָרָה רועדים.

רדופי להבות, מגפות ופחדים,

במטר, בשלגים, בסופות, בסערות.

- - - - - - - - - - - - - - - -

ועיני לא תחדלנה תמיד לראותם,

ולבי לא יחדל מלצעוק: תועבה!

וכל האדם יתבע על מותם,

ושמים מעל עוד ירדו לבכותם

ועולם ומלואו על קברם מצבה.

ש. שלום

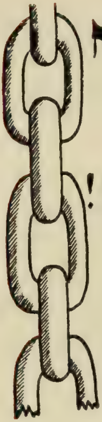

אניות־הגולים, אניות־הרעב,
אניות החולי וצלמות.
כאלה הנן
אניות הקרב
של ציינו בן־האלמות.
תהילתו לא חורתה על לוחות־הארד
ודגלים   וקול סף לא יעידו: פה הוא !
אך יש בעולם צי שני שעמד
בקרבות נואשים כמוהו ?
לא נפלו ספינותיו בברק וסופות.
עת הים ימוגר ויעל.
אך נפלו ספינותיו כחיות רדופות
מצביעות
ומרמה
ומעל !

הוי, עלו אניות שחרבו באש
הוי, עלו בתפארת־אלמות.
העלו את גופה של ילדה בת־חמש
שמיניסטרים דנוה למות.
לא בכתה הילדה – אבא מים לי הב
עת אביה נשך את הכר הנפוח,
גנרלים ! שלחו לה מדלית־זהב
על גבורה
ועל אמץ־הרוח !

תענד המדליה עלי צוארה
או ותפור לה אותה לכותנת..
ממשלות נלחמו בך, ילדה גבורה,
נלחמו ויכלו לך, קטנטונת.

ועכשיו מה תרצי עוד ? עכשיו מה תאבי
כל דברי תהילה יתרפמו ועשנו.
לא בישת לא בישת את מסורת הצי...
הוי מסורת ימית שלנו !

בכל הדרכים נלך, יפתח
השער - נכנס דרך השער
יפתח סדק - נכנס דרך הסדק
גם דרך השער גם דרך הסדק!
בזיעה ודם נגאל את הארץ!

דור אחרון
לשעבוד

וראשון
לגאולה
אנחנו !

יצאנו לשנות את פני העולם, לשים קץ לשעבוד אדם באדם והקץ נעוץ בחביון הדורות.

מתי נולדנו?-בשעה שנצנץ כבוד ראשון הוצת בלב העבד.
מתי הרמנו הדגל?- בשעה שהתקומם המושפל הראשון נגד משפילו. שבע נפול ושבע נקום, כי עמנו הצדק לשחרור האדם!
נולדנו עם הנץ החמה של האדם המשתחרר.
בכל מערכות האנושיות לחרות-שם היינו. בכל שדה קרב של מדוכאים, בכל „יציאת מצרים" של כל העמים וכל הדורות:
על הגרדום, על המוקד, בבתי-כלא, על הבריקדות – גם אם שבע נפול נקום ונתעודד!

עד בוא היום והיה דגלנו לדגל החברה המשוחררת. עד יקום האדם במלוא קומתו ויתגלה לעין כל באור הנצחים הצפון בו, כשדעתו רחבה, ולבו טהור וידיו נאמנות וחיין חופש וצדק!-

ואין לא עבד עברי, לא כנעני, לא כושי ולא סיני וכבוד כל אדם יהיה ראש-פינה לחברה הנגאלת!

ידעו איפא צוררינו: לא תפחידו אותנו!
לא בחסדכם נתנה לנו הארץ ולא בזדון
רמייתכם תשכלו אותה מאתנו! לא תוכלו לנו!

בראשינו נפץ את בריחי הברזל! המוקשים אשר טמנתם לרגלנו, לא יכשילו
אותנו. סכנה חדשה תעיר בנו את הכחות הספונים: תדליק בנו את להט הקנא-
-ות הקדושה, תדלה ממעמקי הנפש את ההתמכרות הגמורה, תחוה את
המפעל הגדול. יהיו צוררינו אשר יהיו, אם פראי השוד והאנס או נציבי ה„גר-
-בות" השלטת, לא תכניעו אותנו! המירותם את הצהרת בלפור בהצהרת דם
והבל. קניתם לכם שם עולם בדברי הימים.
- את זכר עמלק, את מזימת אדריאנוס.
חתמתם את שמותיכם בדם ירושלים -
בשבילנו אתם אבק פורח, שוט עובר על פני גויותינו וגויות חללינו.

בדם לבנו ובתקותנו האחרונה
נפרוץ כל חומה. נפרוץ ונעלה!

...כי עוד אאמין גם באדם
גם רוחו רוח עז ...
רוחו ישליך כבלי הבל
ירוממנה במתי על
לא ברעב ימות עובד
דרור לנפש פת לדל.-
...אאמינה גם בעתיד
אף אם ירחק זה היום
אך בוא יבוא-ישאו שלום
אז וברכה לאם מלאם.
ישוב יפרח אז גם עמי
ובארץ יקום דור
ברזל כבליו יוסר מנו
עין בעין יראה אור!

אחרית חזון עוד טרם נשורנה
אך פקוחות עינינו כבר לגלוי
מורא גדול
פה הגבול, מזה והלאה אין גבולות
עוד - ומאחור לאין מוצא אחר יובילו
כל האורחות !
מעתה ספר בראשית נפתח על החומה
וכאבותינו בסיימם ספר־תורה וטרם
מחדש יחלו - נשאג בשאגת בראשית
אחרונה וחזקה !
חזק, חזק ונתחזק !

קבוצת „אלומות"

ביתניה

פסח תש"ז

דפוס י. שלוסי, תל-אביב, רח' זבולון 29